

BUTLLETI

ANY II Núm. 4

31 Març 1943

REDACCIÓ:

Apartado 8620
MEXICO, D. F.

PARTIT SOCIALISTA CATALÀ

DE CARA AL MON DEL DEMÀ

Els socialistes espanyols i els nacionalistes bascos

"Solidaridad Obrera" de Mèxic, òrgan de la Delegació general de la C. N. T., ha publicat un editorial (20 de febrer del 1943) en el qual planteja el problema de la postguerra als socialistes que es troben exiliats en terres de llibertat.

Els companys de la Delegació General de la C.N.T., conscients del moment que vivim, han anat fixant llur posició davant dels principals problemes que té plantejats la classe obrera, i especialment els treballadors dels diversos pobles hispànics, en relació amb la lluita contra el feixisme i el futur de la pau. Estem d'acord amb molts dels punts que han vingut tractant i estem especialment identificats i coincidents amb el criteri de considerar superada l'etapa constitucional espanyola de l'any 31, perquè la guerra i la nostra revolució ja la varen superar i seria absurd que quan tot el món es dedica a projectar noves formes polítiques, econòmiques i socials, els obrers dels pobles hispànics pretenguésim fer marxa enrera i retornar a una situació de fa més de deu anys.

Però no totes les organitzacions obreres hispàniques coincideixen amb el criteri dels companys de la C. N. T. i el nostre. I és lamentable veure com s'escarrassen per a crear un estat d'opinió reaccionari, renegant de tota l'acció del temps de la nostra guerra, elements que volen passar per ultrarevolucionaris i fan fins i tot de revolucionaris professionals.

Els companys de la C. N. T. en el seu editorial al qual ens referim, proposen de convocar una reunió de sectors socialistes per tal d'establir un Comitè d'Enllaç i anar a l'estudi dels problemes polítics, econòmics i socials que afecten la classe obrera i repercutiran durament damunt dels treballadors l'endemà mateix d'acabada la guerra. Proposen que el dit Comitè, prenent com a objectiu la lliure determinació dels pobles a regir-se segons llurs aspiracions, interessos i voluntat, estúdi les característiques de cada país, i faci un pla d'actuació socialista adequat a cada un d'ells.

El Partit Socialista Català accepta la invitació dels companys de la C. N. T. i es disposa a col·laborar en aquestes tasques amb tot l'entusiasme que mereix una tal iniciativa.

Amb aquest títol, hem llegit fa poc en un diari mexicà, una nota signada pel Dr. Alejandro Otero i per Manuel Albar, com a Vicepresident i Secretari respectivament, del "Partido Socialista Obrero Español".

En aquest document, al qual ens referim, s'afirma que els elements socialistes d'Euskadi no poden estar al costat del President Aguirre en la seva acció per al recobriment de la sobirania nacional del poble basc.

Els socialistes espanyols afirmen que el President Aguirre no pot fer jugar el seu càrrec de la manera que ho fa perquè s'ha de sotmetre a les normes constitucionals de la que fou República espanyola; diuen que els socialistes bascos pertanyen al P. S. O. E. "como los de las demás regiones"; que la Comissió executiva del partit ja va declarar fa temps que no admetia la divisió en organitzacions "regionals" a l'exili i que llur punt de vista ha d'ésser el "genéricamente" espanyol vinculat a una aspiració tan fonamental com és la del restabliment del règim republicà, al qual diu que es mantenen fidels.

Afirmen que l'autonomia sempre ha format part de llur programa, però que no recolzen el separatisme i per tant cap socialista — diuen — no pot autoritzar documents que continguin declaracions d'aquesta tendència. Acaba advertint que cal que tots els qui pertanyen a les agrupacions socialistes del País Basc es mantinguin disciplinats i eludeixin barreges en les quals perdin llur perfil de socialistes espanyols.

Ens trobem amb una repetició de frases, que encara recordem, del General Asencio. Veiem també una coincidència absoluta entre el criteri d'aquests dirigents socialistes espanyols i els dirigents comunistes que, com ells, no volen sentir parlar de donar per caducat el règim republicà del 31 i protesten quan els companys de la C.N.T. propugnen per una transformació progressiva d'aquell règim. També coincideixen socialistes i comunistes espanyols amb el propòsit de mantenir la unitat de partit, contra els afiliats de les nacionalitats basca i catalana que reclamen plena personalitat orgànica i autènticament nacional.

A més a més, aquests dirigents socialistes espanyols obliden que els darrers acords del seu Congrés de l'any 1918 relatius al problema de les nacionalitats diuen que el P.S.O.E. reconeixerà els drets de les nacionalitats ibèriques a mesura que demostrin llur capacitat per a governar-se. Acords en els quals varen tenir una intervenció preponderant el nostre company Manuel Serra i Moret i el malaguanyat company Besteiro.

Aquests dirigents socialistes, encara fan més: acusen el moviment basc de separatista — coincidint amb els elements més reaccionaris de l'Espanya dels pitjors temps — quan el President Aguirre ha dit en el seu darrer Manifest que es proposen recobrar la llibertat nacional i continuar al costat dels pobles peninsulars per arribar, per mitjà del pacte, a l'articulació de l'acció de bascos, catalans i gallecs amb la representació de la democràcia espanyola de la manera més cordial, convenient i esperançadora per a les reivindicacions de tots.

Volem aprofitar aquesta avinentesa per a reiterar al President Aguirre, al poble basc i especialment als companys socialistes d'Euskadi que lluten per aconseguir el reconeixement de la plena sobirania nacional, la nostra fraterna solidaritat de socialistes catalans.

Miquel FERRER

¿Què es el Partit Socialista Català? La línia psuquista d'ahir i la d'avui

Per a la immensa majoria dels exiliats catalans, el Partit Socialista Català està constituït per un nucli escissionista del P. S. U. C., en discrepància amb les tàctiques i els procediments d'aquest. No volem, ara, recollir les insídies i calúmnies procedents dels homes que encara integren aquell conglomerat polític que a Catalunya s'intitulà Partit Socialista Unificat. Tampoc no pot interessar-nos la interpretació que suara ha donat un il·lustre psiquiatra català, considerant l'existència del Partit Socialista Català com una pugna personal entre dos homes, car això demostra mala fe — que és molt probable que existeixi, donades les fonts informatives de l'opinant — o bé un desconeixement absolut de com s'han anat desenvolupant els fets que han donat origen a la gestació del nou organisme polític. Per a informació de tothom explicarem alguns dels antecedents que donaren lloc a la constitució del nucli socialista autòcton.

El mes de juliol del 1933 es va celebrar el Congrés de fusió de la Unió Socialista de Catalunya i la Federació Catalana del P. S. O. E., prèvia aprovació per separat, i en congressos respectius, de les bases fonamentals d'unificació de les dues tendències socialistes que actuaven de feia molts anys a Catalunya. En aquest Congrés d'unificació, per un error de perspectiva del seu artífex directe, Rafael Campalans, en contra del criteri de Josep Recasens i del qui signa, fou elegit, com a màxim dirigent del nou organisme, Joan Comorera. La intransigència i incomprensió de Largo Caballero i Enrique de Francisco va fer fracassar, en part, aquesta unificació socialista; però la immensa majoria dels socialistes procedents del P. S. O. E., fidels als compromisos adquirits, van seguir pertanyent a la nova Unió Socialista de Catalunya. Per aquesta raó, la Federació Catalana del P. S. O. E. va quedar reduïda a nuclis insignificants, fins que més tard la campanya demagògica de Largo Caballero i els errors sindicals de Comorera i d'altres van donar-li de nou una certa importància, que culminà amb la incorporació d'un nucli procedent de l'antic Bloc Obrer i Camperol.

Un cop elegit dirigent màxim, Joan Comorera va començar a donar mostres d'una ambició personal desmesurada. Li calia, sobretot, desbancar les personalitats que podien fer-li nosa dintre el moviment socialista català. La mort dissortada de Campalans, esdevinguda quan ja Comorera començava a maniobrar contra d'ell, va aclarir-li el camí, permetent-li, d'aleshores fins a la creació del P. S. U. C., considerar-se un dels seus deixebles predilectes. Josep Recasens, militant de gran prestigi, no era per a ell un problema greu, puix que aquest, per raó de la seva salut, bon xic crebantada, difícilment es movia del seu retir de Reus, i es limitava a donar consells per carta i a publicar alguns articles en l'òrgan periodístic del Partit. L'únic obstacle que s'oposava encara seriosament als seus anhels de cabdillatge era la ferma personalitat de Serra i Moret; però un accident desgraciat d'aquest va permetre Comorera incorporar-se al Govern de la Generalitat, càrrec que sempre més va resistir-se a deixar.

Després del 6 d'octubre del 1934, Comorera, des de la presó de Puerto de Santa Maria, començà a dir que s'havia d'anar a la unificació dels partits proletaris existents a Catalunya. Gairebé ningú no era contrari a priori de la unificació; però a la Unió Socialista i al P. S. O. E. molts nuclis no volien arribar-hi si no era a base d'un acord previ sobre: doctrina, tàctica, procediments, estructura orgànica i homes. Això donà lloc a moltes discussions i incidències, car un nucli d'amics personals de Comorera plantejava la qüestió d'arribar a un acord fos com fos.

Com a resultat de les eleccions del febrer del 1936, Comorera torna a Catalunya aureolat per la persecució. Veu, però, que malgrat el seu prestigi momentani no podrà imposar l'ambiciós disseny del lliurament a la III Internacional, i per això en l'últim Congrés de la Unió Socialista de Catalunya, celebrat el mes de maig del 1936, no s'atreveix a plantejar d'una manera prou decidida el tema de la fusió. En aquest Congrés es parla de la conveniència d'una unificació, però a base de resoldre prèviament els problemes bàsics i de fer les coses amb el consentiment explícit de la majoria de cada possible Partit integrant. Des d'aquell moment, assegurada la seva reelecció com a dirigent, Comorera comença a moure's al marge de la voluntat del Partit, recolzant-se en un nucli d'amics que integren el Comitè Executiu i utilitzant l'ajut del Partit Comunista de Catalunya.

Enmig d'aquesta situació arriba el 19 de juliol del 1936. En aquests moments caòtics, originats per la sublevació feixista, Comorera, juntament amb Vidiella, consagra la fusió dels partits sense tenir en compte la voluntat de la majoria de la Unió Socialista i de la Federació Catalana del P. S. O. E. Comorera no confia ni en els seus propis amics del Comitè Executiu, i per això també els enganya. En l'última reunió del Comitè Executiu de la Unió Socialista, responent a les preguntes concretes que li feren alguns companys, declarà d'una manera contundent: a) que el nou Partit no s'integraria a cap Internacional, i b) que s'havia d'estar amatent perquè els comunistes no s'apoderessin de la nova organització. I aquest senyor Comorera que de fa uns anys ve repartint patents de traïdor a tort i a dret, és, precisament, el primer traïdor, puix que traïx barroerament els companys que li havien atorgat llur confiança. Però és molt possible que alguns cops ja s'hagi recordat d'allò de: **el traïdor no es menester...**

El P. S. U. C. neix sense que la immensa majoria dels seus futurs integrants en sàpiguen res; i més tard tampoc no els explica ningú quines són les bases fonamentals i l'estructura orgànica del Partit. S'invoca en aquells moments, per part de Comorera i dels seus acòlits, la doble amenaça del feixisme i dels incontrolats. Per ablanir els massa exigents, el propi Comorera feia dir que tan aviat com es normalitzés la situació es podria discutir tot i que el nou Partit estava integrat per so-

(Segueix a la p. 3)

“Per a aquells dirigents burgesos de l'Esquerra i d'Acció Catalana que en els primers moments de la lluita, vacil·lants i covards, van contribuir que els provocadors anarquistes, ajudats pel trotsquisme, poguessin realitzar, malgrat l'oposició del P. S. U. C., llurs assaigs de sindicalització i col·lectivització forçosa; que poguessin suplantar l'autoritat i la força de dirigir i endegar la vida del país, que corresponia al Govern de la Generalitat. Contents d'ésser tolerats en funció teòrica de govern, la missió d'aquests burgesos va consistir a ajudar la realització de tots els grans negocis dels aventurers de l'anarquisme, i concretament Terradelles va ésser un valuós peó al seu servei, ajudant a subsistir el sabotatge organitzat de les indústries de guerra federals, que mai no van produir mentre el front necessitava armes.”

“Enemics del benestar de la classe obrera, traitent el poble català, es lliuraven en braços de la reacció anglo-francesa, convertint-se en el millor dels seus instruments; i així veïem com aquells que es titulaven els més fermes defensors dels interessos nacionals de Catalunya, com Sbert, Aiguader, Companys i d'altres, treballaven des de tots els llocs a l'avancada de la claudicació i de la contrarevolució, d'una manera tenaç, per a provocar el descontent del poble, per a dividir-lo, cultivant en gran escala el derrotisme.”

“Contra els qui, com Companys i d'altres dirigents de la burgesia catalana, conseqüents en la seva política de traïció a les llibertats nacionals del poble català, incapaces de lluitar al costat del poble, des de fora, hipotequen la llibertat i l'esdevenidor de Catalunya.”

“Contra aquests i tota la podridura de dirigents polítics espanyols, socialistes, anarquistes, republicans venuts als interessos dels imperialismes i de la reacció, nosaltres diem que mantindrem ben alta la bandera de la lluita per l'alliberració social i nacional de Catalunya.”

(Fragments d'un manifest del P. S. U. C. publicat el mes d'abril del 1940).

“Hi ha catalans, potser hi ha companys, que recelen o ganyotegen dient-se: —Altra vegada amb Cambó i amb Duran i Ventosa, amb Abadal i amb Cirera, l'isidrista? Per bé que amb les persones hi hem de marxar si elles volen, no és un problema de personalitats majors o menors, de patums més o menys esquerpes, el que tenim plantejat.”

(Del discurs de Joan Comorera pronunciat el dia 3 de desembre del 1942).

CARTA DE LONDRES

El nostre servei especial de correspondència amb amics de casa nostra i les informacions que ve recollint un company que navega en un vaixell mercant, ens permetrà de donar-vos, sovint, dades i informacions de la situació de Catalunya i dels altres països dominats pel franquisme.

La situació empitjora cada dia. L'Exèrcit, la Falange i el poble segueixen dividits i actuen uns contra altres.

La gent de Falange que veu que la cosa s'acaba, es dedica a fer grans negocis: a València, país de l'arròs, no se'n troba i un quilò d'estraperlo s'ha de pagar a 30 pessetes. En canvi si hom en vol comprar grans partides, ho aconsegueix per mitjà d'elements de Falange per bé que pagant-lo molt car. La gent que no és franquista, els antifeixistes, no s'estan de menaçar directament i públicament els partidaris de la Falange i els

diuen que tot ho tornaran amb escreix quan es giri la situació. Un espanyol deia no fa gaire a un company nostre: "Lo más terrible y penoso será cuando ustedes vuelvan; eso es lo que todo el mundo teme." Tothom dona per segur el proper retorn dels exiliats. La posició política de la immensa majoria de Catalunya és de tipus democràtic i no volen sentir parlar de partits audaçs i terroristes. El sentiment nacional s'ha estès moltíssim a casa nostra i s'ha organitzat un Front secret que actua per tot arreu sota els mots: Catalans! Catalunya! Es coneguda l'existència del Consell Nacional de Londres i s'hi tenen moltes esperances. Darrerament la policia agafà uns dos-cents membres del Front Nacional Català i n'afusellà divuit. El fill de Balanyà, el de l'empresa taurina, que havia donat diner per a propaganda catalanista, fou afusellat i els diaris, dies després ho feien públic presentant-lo com a "marxista".

Tothom espera el triomf d'Anglaterra i de les Nacions Unides i els darrers esdeveniments militars a l'Àfrica per bé que poden comportar perills de noves invasions militars nazis, la gent els segueix amb interès i amb un desig fervent de veure derrotats els alemanys i italians que fan front a les forces aliades. La situació de la lluita és, com sabem, favorable a les democràcies: Egipte alliberat, Líbia a mans dels aliats, els alemanys a la defensiva, la França de Vichy desapareguda del mapa, l'imperi francès pel camí de passar a bones mans, i la Itàlia de Mussolini començant a rebre de valent i sabent el que és un bombardeig, evacuant "columnes de la por" com ens obligaren a fer a nosaltres. Rússia clavant un seguit de cops als alemanys. Els japonesos no estan pas millor que els seus amics. Sembla que l'estel de Hitler va de davallada. Aquestes són les impressions del poble anglès, sempre optimista i plenament convençut de la derrota de tots els sistemes feixistes haguts i per haver.

Estan mancades de sentit les fútils juridicitats que propugnen com a punt de partida un Estatut que Catalunya acceptà com a transacció, en hores que no restava altra alternativa política. Ha passat l'hora de les concessions mínimes i de les solucions de favor, des de Madrid. Estem avui a les portes d'un nou món en el qual els pobles gaudiran de plena llibertat, i Catalunya ha d'exigir des d'ara la plenitud i la integritat dels seus drets.

Del Manifest del Casal Català, de Nova York, gener del 1943.

QUE ES EL PARTIT...

cialistes i comunistes que podien mantenir, dintre d'ell, la seva personalitat. Això va repetir-se durant mesos i mesos, i per això el qui signa, que fou dirigent del P. S. U. C., mai no s'ha dit ni en privat ni en públic comunista, i molt menys, per tractar-se d'una paraula exòtica, bolxevic.

Durant els primers mesos de l'existència del P. S. U. C. va procurar-se per tots els mitjans no ferir les susceptibilitats dels seus integrants. Si algun cop s'intentava, aviat sorgia l'amenaça de l'escissió. No és un secret per a ningú la forta fermentació que va produir en el si del P. S. U. C. la dimissió del Govern Largo Caballero, provocada pels comunistes de l'interior i de l'exterior. Només en la segona etapa de la guerra, quan el Govern Negrin i les direccions polítiques espanyoles es troben a Barcelona, és quan s'intenta una assimilació comunista a tot gas del P. S. U. C., provatura que en part va reeixir. Resten, no obstant, nuclis bàsics d'oposició, i durant tot l'any 1938 plana l'amenaça d'un trencament que no es produeix gràcies a la situació difícil de la guerra. D'això en sap alguna cosa Ramon Lamonedà, puix que els qui pensaven aixecar bandera socialista anaven a la recerca d'aliats, per evitar d'ésser víctimes, com ho foren molts homes del P. O. U. M.

En produir-se l'enfonsada de Catalunya, el P. S. U. C. travessà la frontera fonament dividit. Les divergències no es donen solament entre les masses; pel que sembla, els propis dirigents troben que la solució és impossible. Veient la imminència de la desintegració, Comorera-del Barrio-Serra Pàmies intenten de refer la unitat a base de dos punts fonamentals: 1) Que el P. S. U. C. sigui una organització genuïnament catalana, sense ingerències del Partit Comunista d'Espanya, i que com a tal sigui acceptat per la I. C. 2) Que el P. S. U. C. defensarà una política catalana nacional i que l'única sortida acceptable del problema català seria la República Catalana. Aquestes dues proposicions va emportar-se-les Comorera a Moscou i ja no se n'ha parlat mai més.

Per un temps va conservar-se la unitat a base d'aquestes orientacions. Aviat, però, es va considerar que es tractava d'una maniobra i va renèixer la desunió i la desconfiança; i, primer a Tolosa i Perpinyà i després a París, ja es van sostenir converses de cara a la possibilitat de constituir un moviment socialista netament català. El pacte germano-soviètic — malgrat que no ho cregui el senyor Lluhi — no fou més que un altre motiu per enfondir les divergències que existien dintre el P. S. U. C. des de la seva constitució.

Trobat-se a Mèxic la majoria dels components del Comitè Executiu del P. S. U. C., van començar a desconeixer els acords de l'últim Comitè Central. Van començar a defensar uns punts de mira que els imposaven certs òrgans aliens al Partit, i finalment, sense esperar els emissaris que havien anat a la U. R. S. S., van plasmar-los en un document públic, aparegut el mes de maig del 1940, el qual pel fet d'ajudar indirectament el feixisme internacional, va provocar el trencament definitiu.

Llavors van trobar-se al marge del P. S. U. C. molts elements procedents de la Unió Socialista, del P. S. O. E., del B. O. C., sindicalistes i d'altres que, després de l'experiència viscuda, també es consideraven incompatibles amb els procediments comunistes. No podiem de cap manera provar de refer cap dels Partits existents abans del 19 de juliol del 1936, puix que l'experiència de la guerra i la situació internacional ens havien fet comprendre que calia donar a la nostra organització provisional un fort contingut nacional — que no exclou de cap manera l'internacionalisme proletari — sense que minvés la nostra personalitat socialista.

I això som: els continuadors de les tradicions del socialisme català i del comunisme autòcton. Aquest socialisme que, malgrat que pesi al senyor Lluhi, ha tingut una personalitat, petita o gran, a Catalunya, enfront d'aquest comunisme oficial que, pel fet d'ésser importat, mai no va poder arrelar a casa nostra. I que no se'n vinguí a parlar del P. S. U. C. — conglomerat polític, mai conjunt homogeni — que entre tots vam ajudar a fer gran. Cal tenir en compte que el P. S. U. C. té una etapa ascendent que va fins al mes de maig del 1937; fins a llavors aquest Partit ni era comunista, ni es deia comunista, ni feia de comunista. Ara bé: totes aquelles coses tèrboles que es feren al marge de la immensa majoria dels propis militants i totes les maniobres i deslleialtats posteriors, això sí que — per què no dir-ho — tenien un marcat segell comunista.

Joan GILBERT

Un català nacional acusa Joan Comorera

Fragments de la correspondència adreçada a Joan Comorera per Salvador Carbonell i Puig, un català nacional de Santiago de Cuba:

"Jo sempre havia tingut una gran confiança en el paper que, relativament a l'alliberació de Catalunya, havia de representar el Partit Socialista Unificat, juntament amb els altres nuclis de caràcter proletari que existien a la nostra terra, car no pot haver-hi cap mena de dubte que mentre no es compti amb la cooperació dels més — i, en aquest cas, com en tots els altres, els més a tots els pobles són els obrers i els camperols — serà molt difícil d'assolir la reivindicació dels drets i la llibertat del poble català..." "Vós mateix ho dieu: Catalunya és una petita nació opresa fa ja molts segles, avui sofreix més que mai, és turmentada despietadament, està amenaçada d'extermini físic..."

Es aquesta, doncs, la finalitat que hem de propugnar; no n'hi ha cap altra: evitar la desaparició del nostre poble, restablir la Nació Catalana, instaurar la nostra República, la República Catalana. Unicament així podrem foragitar de la nostra terra els nostres opressors, que per a nosaltres sempre han estat nazistes, feixistes i falangistes, car els mètodes de llur dominació s'han inspirat sempre en els sistemes que hom designa avui amb aquestes noves paraules que els botxins dels pobles hauran fet famoses."

"El qui escriu fa trenta anys que pertany a una entitat que des del primer moment digué que es proposava lluitar per a l'obtenció de la completa independència de Catalunya. Aquesta entitat, bon punt coneguda la desteta de Catalunya i la instauració del falangisme, adreçà un manifest a totes les entitats i nuclis d'Amèrica i Europa, demanant-los que s'agrupessin, sense més afany que el de lluitar per l'alliberament de Catalunya. A vosaltres ens adreçarem també. Vosaltres també demanàreu l'Aliança Nacional de Catalunya, però, de fet, allò que volíeu assolir per mitjà de l'Aliança, no era pas la instauració de l'Estat Català lliure i sobirà, sinó més aviat — tot i donar a aquella el nom de nacional — el restabliment de la República espanyola, amb la qual cosa Catalunya seguiria sotmesa al guiatge dels polítics de Madrid, entre les engrunes d'un Estatut que aquells senyors podrien anul·lar en el moment que ho creguessin oportú. Vós comandeu uns homes que no volen ésser esclaus, uns homes que lluiten per llurs reivindicacions socials. Digueu-me la veritat: Creieu que pot obtenir cap reivindicació social per als seus components un poble esclau d'un altre poble, que sempre ha demostrat un gran afany de domini?"

"Vosaltres heu creat la "Unión Democrática Española" i vosaltres, que sou catalans, actueu com els més espanyols. Jo entenc que Espanya per a nosaltres no significa res. Espanya és Castella, i Castella no pot ser de cap manera qui guii Catalunya. Jo crec que hem de propugnar una coordinació de forces ibèriques; però crec també que primerament els catalans, els bascos, els gallecs i els altres que vulguin dels po-

ELS VIRATGES DE COMORERA

1

Fragment de la conferència donada per Joan Comorera, el 3 de desembre del 1942, sota el tema: "Franco i la Falange són la guerra":

"...Catalunya és una nació oprimida. El dret de Catalunya a disposar dels seus propis destins és inalienable, indiscutible. Catalunya ha d'exercir el dret d'autodeterminació sense coaccions, sense ingerències estranyes, amb plena llibertat i sobirania. Catalunya té el dret, fora de discussió, de resoldre per ella mateixa el seu esdevenidor, sense limitacions de cap mena; fins té el dret de constituir-se en Estat separat, independent. L'Espanya de demà ha d'ésser, afirmem nosaltres, una unió voluntària de pobles lliures, iguals en drets. Aquesta és la línia nacional del P. S. U. C."

Text publicat a "CATALUNYA", de Mèxic, el 15 de desembre del 1942.

2

"Catalunya és una part integrant de l'Estat espanyol i és en el si de l'Estat espanyol que el nostre problema nacional s'ha de resoldre"

Fragment de la Carta obrera del Partit Socialista Unificat de Catalunya a Miquel Santaló, signada per Joan Comorera amb data 15 de febrer del 1943.

bles ibèrics, han de fer la unió de llurs forces respectives. Després d'això, tots junts — si s'ha pogut arribar a un acord — constituïrem una Confederació Ibèrica capaç de fer-se respectar com es fa respectar avui la U. R. S. S., que no és res més que una Confederació de pobles esclaus. Jo crec fermament que si vós, com sembla, us sentiu català, heu de fer tot el que calgui perquè els que us han fet el seu màxim dirigent treballin de cara a la unitat dels catalans. Això si és que voleu que els obrers i camperols catalans gaudeixin ben aviat de tots els avantatges que els proporcionarà llur condició de ciutadans d'un poble lliure."

"Es ben clar el nostre cas: si els catalans, traint Catalunya, tan el joc als polítics espanyols i treballen perquè Catalunya segueixi sotmesa a Espanya, i s'escarrassen perquè tornin els temps de la Monarquia o els de la República Espanyola, amb l'enganyita de l'Estatut; si els catalans, doncs, es presenten a la taula de les deliberacions, després de la pau, com uns gossos d'aquells que uepen la mà de l'amo que els ha pegat, aleshores els pobles que allí es reunixin ens prendran per uns éssers menyspreables i ens condemnaran a esclavitud eterna. Però si els catalans ens presentem amb tota la nostra dignitat, units i reclamant i exigint el dret que tenim com a poble a governar-nos nosaltres mateixos, ah!, company Comorera, aleshores Catalunya serà dignificada, respectada de tot el món i la podrem veure com a poble lliure i sobirà en el concert dels pobles civilitzats que constituïran el món socialista."

"Jo que ja fa molts anys queestic desitjant que es resolgui de debò el problema nacional de Catalunya i de les altres nacionalitats ibèriques, com el de tots els pobles esclaus del món, he volgut respondre-us per a dir-vos això: Comorera, tinc el ple convenciment que, amb la vostra actuació de cara a Espanya, feu un mal servei a Catalunya. Es hora que tots els catalans deixem de banda els nostres personalismes, les nostres ideologies secundàries, per tal d'anar a una veritable unió que ens presenti ben forts davant dels qui han de portar a la pràctica els principis proclamats en ple Atlàntic. Si sou un català conscient us adonareu que si Catalunya no veix ara en el ple de la seva completa alliberació, no reeixirà mai més: I si segueix en el seu esclavatge vós i els qui com vós estan fermats al carro madrileny en sereu els pitjors responsables. Si és que us sentiu català, teniu el deure ineludible de lluitar per l'alliberació absoluta de Catalunya, declarant-vos independentista. Si és que us sentiu alhora internacionalista, teniu el deure ineludible de lluitar perquè no hi hagi, ni sigui mai més possible que n'hi hagi, pobles esclaus. No podreu dir-vos internacionalista si accepteu que una nació o un Estat pot sotmetre a d'altres al seu despòtic domini. Decidiu-vos, Comorera. Que no hàgiu de penedir-vos vós i els qui us segueixen, d'haver trait Catalunya, la terra on va néixer, que ara i sempre mereix i necessita l'aportació d'amor i de coratge de tots els veritables catalans."

4